

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.5
la Hotărîrea Consiliului INJ
nr.9/3 din 06.10.2017*

CURRICULUM

pentru instruirea prin activități simulative la disciplina

„PSIHOLOGIA COMPORTAMENTALĂ ȘI INVESTIGATIVĂ”

(candidați la funcțiile de judecător și de procuror)

AUTOR:

***Carolina Trigub,**
Psiholog, formator INJ*

AVIZAT

Alexandra NICA, Șef al Direcției instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2017

I. PRELIMINARII

Curricula la disciplina „*Psihologia comportamentală și investigativă*” se încadrează în problematica reformei sistemului de justiție din Republica Moldova și se axează pe tendințele actuale de dezvoltare a competențelor profesionale ale judecătorilor și procurorilor. Studiarea acestei discipline are menirea de a contribui la familiarizarea audienților programului de formare inițială organizat de Institutul Național al Justiției cu psihologia individului aflat în conflict cu norma juridică, rolurile care-i revin acestuia în „drama judiciară”.

Psihologia comportamentală și investigativă, ca știință și practică, asigură studiul și analiza complexă a comportamentelor umane implicate în procesul judiciar (omul într-o ipostază specială). De asemenea, disciplina nominalizată oferă audienților posibilitatea de a studia caracteristicile psihosociale ale participanților la acțiunea judiciară, modul în care aceste caracteristici apar și se manifestă în condițiile concrete și speciale ale interacțiunii lor în cele trei faze: faza pre-infracțională, infracțională propriu-zisă și post-infracțională.

Destinatarii formării: procurori/judecători.

Scopul disciplinei constă în dezvoltarea competențelor procurorilor și judecătorilor de a analiza aspectele psihologice ale activității judiciare și a persoanelor incluse în actul judiciar și de a construi activitățile în baza acestor competențe.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei audientul va obține următoarele competențe:

- să stabilească interconexiunea personalitatea infractorului –victimă -martor- context - act infracțional prin prisma particularităților psihologice;
- să aplice cunoștințele psihologice în procesul de comunicare și investigare cu infractorul, bănuitul, învinuitul și inculpatul;
- să utilizeze concluziile examenului psihologic/expertizei psihologice în calificarea infracțiunii și emiterea sancțiunii;
- să aprecieze locul și rolul tehnologiilor psihologice specifice în activitatea judiciară;
- să-și dezvolte competențe psiho-intelectuale și moral-afective profesional importante;
- să valideze în practica judiciară modelele științifice elaborate de psihologia generală și psihologia socială.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

- să cunoască ariile de competență ale psihologiei comportamentale și investigative și să definească rolul acestora în activitatea procurorului/judecătorului;
- să aprecieze și să utilizeze tehnologiile psihologice specifice activității judiciare;
- să estimeze și să interpreteze caracteristicile psihologice ale persoanelor implicate în actul infracțional;
- să cunoască aspectele psihologice ale procesului judiciar.
- să contribuie efectiv la stabilirea adevărului și aplicarea legii.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total pentru simulări	Evaluarea
Psihologia comportamentală și investigativă	Carolina Trigub	I	40 (8/32)	Evaluare continuă a activității/ Examen final

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR ÎN ACTIVITĂȚILE DE SIMULARE

Nr. d/o	<i>Tema instruirii prin activități simulative</i>	<i>Numărul de ore pentru activitățile simulative</i>
1.	Personalitatea infractorului. Psihologia victimei. Particularități psihologice. Abordări posibile ale personalității infractorului. Factori biologici, psihologici și sociali în formarea personalității infractorului.	2
2.	Temperamentul. Tipuri de temperament. Tipuri de personalitate: extrovertit-introvertit.	2
3.	Categorii de infractori. Particularitățile psihologice ale: hoțului, spărgătorului, tâlharului, infractorului intelectual, asasinului, infractorului recidivist, infractorului de profesie.	2
4.	Motivul săvârșirii crimei. Dominante motivaționale. Piramida lui Maslow.Elaborarea portretului psihologic al criminalului.	2
5.	Psihologia victimei. Tipologia victimelor (tip activ, pasiv, cu inițiativă, noncritic, universal, tip selectiv, tip situativ, accidental și profesionist) . Mecanisme de apărare ale personalității. Portretul psihologic al victimei	2
6.	Psihologia martorului. Aspecte psihologice ale mărturiei. Decodificarea evenimentului judiciar prin prisma proceselor psihice: senzația, percepția, reprezentarea , imaginația, gândirea, memoria,	2

	atenția.	
7.	Influenta emotiilor si a sentimentelor din perspectivele legaturii martorului cu pricina si partile in proces. Tipuri de martori.	2
8.	Problematica psihologică a mărturiei judiciare de bună credință. Problematica psihologică a mărturiei judiciare de rea credință.	2
9.	Manifestările psiho-comportamentale ale persoanei în procesul de depunere a mărturiilor. Interdependența comportamentului verbal, para-verbal și cel non-verbal.	2
10.	Reactivarea informațiilor. Fidelitatea mărturiei judiciare. Tipuri de martori.	2
11.	Sănătatea mintală și maladiile mintale. Sănătatea mintală și abordarea persoanelor cu probleme de sănătate mintală. Istorice. Mituri. Delimitările bolilor psihice	2
12.	Manifestarea tulburărilor de personalitate: (tulburarea bipolară, tulburarea de personalitate schizoidă, tulburarea de personalitate paranoidă, personalitatea antisocială, tulburarea de personalitate Borderline, tulburarea de personalitate histrionică, tulburarea de personalitate narcisistă, personalitatea fobică, personalitatea dependentă) Dizabilitatea intelectuală: retardul mintal. Autismul și tulburarea ADHD. Stresul post-traumatic. Depresia.	4
13.	Drogurile. Tipuri de droguri (narcotice, psihotrope, precursori). Comportamentul adictiv. Co-dependența. Consumul de alcool. Cauze psihologice, sociale și biologice. Reacții comportamentale (intoxicație patologică, probleme de memorie, sindromul abstenenței de la alcool, delirium tremens.)	2
14.	Intervievare persoanelor cu dizabilități psiho-sociale. Starea de afect. Stabilirea discernământului persoanei. Formularea întrebărilor pentru expertiza psihologică judiciară în cazurile legate de minori.	2
15.	Violența și abuzul asupra copiilor. Expertiza psihologico-judiciară. Particularitățile de vârstă ale copiilor.	2
16.	Perspectiva psihologică asupra etapelor audierii copiilor; Abuzul sexual asupra copiilor. Stresul post-traumatic și revictimizarea.	2
17.	Particularitățile vârstei adolescente. Tentativa de suicid prin prisma tipologiei adolescentului.	2

18.	Crizele de vîrstă și crizele familiale. Trauma psihologică. Manifestări și consecințe	2
TOTAL		40

VI. METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE/RESURSE LOGISTICE

METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE	RESURSE LOGISTICE
<p><i>Reguli referitoare la scenariile folosite în cadrul activităților de simulare.</i></p> <p>Scenariile conform cărora se vor petrece activitățile de simulare sunt elaborate de formator pe baza unor studii de caz, experimente psihologice reale, însă nu se vor copia sau repeta.</p> <p>Scenariile sunt modelate astfel încât, pe lângă faptul că, vor implica situații des întâlnite în practica psihologică, vor scoate în evidență subiecte complicate sau dificil de soluționat, ceea ce va implica (pentru audienți) un efort suplimentar de studiere a comportamentelor psihologice .</p> <p><i>Activitatea scrisă în cadrul simulărilor.</i></p> <p>Grupul de audienți se va împărți, în dependență de sarcina exercițiului în grupe mici de 2- 4 persoane în fiecare grup. Rolurile vor fi distribuite în dependență de studiile de caz astfel: un procuror, un judecător, intervievator, victimă, martor etc. Repartizarea audienților pe grupuri și repartizarea audienților din grupuri pe roluri se face de formator la începutul orei practice. Tot atunci fiecărui grup i se repartizează scenariul cauzei care urmează să fie simulată în dependență de tema simulării.</p> <p>Activitatea scrisă în cadrul grupurilor are loc concomitent, în toate grupurile.</p> <p>Aspecte metodice de lucru în grup:</p> <p>Pe tot parcursul activităților scrise în grupuri, formatorul se află în auditoriu, supraveghează activitatea audienților, răspunde la întrebări, dă recomandări și direcționează.</p> <p><i>Activitatea verbală în cadrul simulărilor.</i></p> <p>La finele fiecărei activități de simulare cât și la finalul întregului modul de simulare, formatorul dă recomandări practice, comentează activitatea audienților. La fel, formatorul dă exemple de bune practici și rele practici.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ una sau mai multe săli special amenajate pentru simularea situațiilor de intervievare a infractorilor, victimelor, martorilor, minorilor. ➤ cursul de instruire on-line. ➤ echipament de înregistrare video și audio a intevievărilor ; ➤ o sală dotată cu unul sau mai multe calculatoare și printere; ➤ acces la internet, materiale de birotică; ➤ după caz: tablă flip-chart, proiector. ➤ tablă inteligentă. ➤ birotică (creioane colorate, acuarelă, plastelină)

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă a audientului se va face cu două note pe scara de la 1 la 10 pentru fiecare bloc informațional și activitatea de simulare în care este antrenat. La evaluarea activității scrise se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) participarea audienților în cadrul activităților de simulare;
- b) realizarea activităților de simulare individuale și în grup;
- c) efectuarea exercițiilor, testelor practice, etc.;

B. Evaluarea finală se va realiza prin examen, care v-a conține subiect de rezolvare a unei spețe. Iar nota finală va constitui nota medie dintre notele obținute la evaluările fiecărui bloc informațional și nota subiectului de la examen.

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte legislative și normative:

1. Codul penal
2. Codul de procedură penală

Literatură didactică și științifică:

1. Butoi I., Butoi T. Tratat universitar de psihologie judiciară: teorie și practică, Editura Pinguin Book, București, 2006.
2. Doise, W., Deschamp, J-C., Mugny, G., (1996), Psihologie socială experimentală, Editura Polirom, Iași
3. Eysenck HJ, Gudjonsson GH (1989), The Causes and Cures of Criminality. New York: Plenum Press
4. Jung, C.G., (1996), Tipuri psihologice, Editura Humanitas, București
5. Goleman, D., (2001), Inteligența emoțională, Editura Curtea Veche, București
6. Reid JA., (2011), Crime and Personality: Personality Theory and Criminality Examined. Student Pulse Academic Journal.
7. Rîjicova S. Expertiza psihologică judiciară în cadrul sistemului judiciar //Expertiza judiciară în cauzele privind minorii /Institutul de Reforme Penale. Chișinău, Combinatul Poligrafic, 2005. – p.118-132.
8. Rîjicova S. Ghid pentru specialiștii din domeniul justiției juvenile (Asistența minorilor în conflict cu legea). Volumul II. Chișinău, Helmax, 2004, 24 p.
9. Tănăsescu, I., Criminologie, Agresologie, Victimologie, Detentologie. București: - Editura Allbeck, 2003. – 210 p.
10. Антонын Ю. «Изучение личности преступника», Москва, 1982,13 pag..
11. Васильев, Владислав. Юридическая психология: Учебник для вузов. СПб: Питер, 2000, 317 с.
12. Еникеев, М. И. Юридическая психология. – СПб Питер 2004.- 480 с.
13. Маиоров Н. И., Оброзцов В. Л. «Личность преступника», Москва, 1975, 46 pag.;
14. Мамонтова С.Н. Прикладная юридическая психология, 2008

15. Нагаев В.В. Основы судебно-психологической экспертизы. – Москва: Закон и право, 2003. – 430 с.
16. Пирожков В. Ф. Криминальная психология, Москва, 2007
17. Реан А.А. Судебно-психологическая экспертиза по делам об изнасиловании. – Психологический журнал, 1990, том 11, N 2, с. 74-81
18. Романов, В.В.. Юридическая психология: Учебник для вузов. Москва: Юрист, 2005. – 587 с.
19. Сафуанов Ф.С. Аффект: судебно-психологический экспертологический анализ // Психологический журнал. Москва, 2001, т. 22, N 3, с. 15-25.
20. Сорочан В.В. Юридическая психология, 2010
21. Столяренко А. М. Энциклопедия юридической психологии, 2003
22. Чуфаровский Ю.В. Юридическая психология. Учебное пособие, Москва, 1997